

ПОГОДА БУЛА НЕПРИЧЕТНОЮ

Аналіз зібраних гідрометеорологічних матеріалів та врожайності, які з відомих причин надто засекречувались, дав можливість спеціалістам Держкомгідромету України дійти однозначного висновку, що агрометеорологічні умови для вирощування сільськогосподарських культур у 1931, 1932, 1933 і 1935 роках у республіці були цілком задовільні порівняно з найбільш жорсткими в 1934 році. Перезимівля озимих культур у 1931–1935 роках проходила добре. Навіть узимку 1934/35 року, коли в багатьох районах температура повітря знижувалась до мінус 30–36°, а в районі Луганська – до 42° морозу, істотних ушкоджень озимих культур не відзначали, оскільки на полях у періоди найбільших похолодань сніговий покрив був завтовшки 20–30 см і більше. Пересічна температура повітря за теплий період (квітень–жовтень) у 1931, 1932 і 1935 роках була в межах норми, у 1933 – на 1,5–1,8° нижчою, а в 1934 – на 1,5° вищою за норму. Опадів у період вегетації сільськогосподарських культур у 1931, 1932, 1933 і 1935 роках випало в Степовій зоні від 94 (1935 р.) до 131 (1932 р.), Лісостеповій – від 97 (1935 р.) до 138 (1933 р.), Поліській – від 101 (1935 р.) до 141 (1933 р.) відсотків норми. Отже, за комплексом агрометеорологічних чинників, насамперед щодо співвідношення тепла і вологи, найсприятливіші умови для вирощування сільськогосподарських культур утворились у 1933 році, коли річних опадів у межах республіки було 553–755 мм (за нормою 385–578), сума позитивних температур (вище за 10°) становила від 2235° на Поліссі до 2625° у Степу при нормі відповідно 2595° та 3155°, а максимальні температури за весь літній період не перевищували плюс 30–33°. Саме цього року в Україні зібрано й рекордні для того часу врожаї, зокрема зернових: озимої пшениці – 13,1; озимого жита – 10,4; ярого ячменю – 13,2; ярої пшениці – 10,3 ц/га. Найвищий урожай озимої пшениці (15,2 ц/га) виростили хлібороби Дніпропетровської; озимого жита і ярої пшениці – Кам'янець-Подільської (відповідно по 13,2 та 12,0 ц/га); ярого ячменю (15,6 ц/га) – Запорізької областей.

Найнесприятливішим для сільськогосподарського виробництва з агрометеорологічного погляду в 1931–1935 роках виявився 1934 рік, коли опадів за всі сезони й по всіх зонах республіки випало менше від звичайного, а в літній період – лише в межах 67–87% норми. Посухою були охоплені майже всі регіони, але найсильнішою – степові, де протягом весняно-літнього періоду відзначалося 45–65 днів зі зниженням відносної вологості повітря нижче від критичних меж для різних сільськогосподарських культур (20–30 % і нижче). Сума позитивних (вище за 10°) температур тоді за всі роки виявилась найбільшою і становила 3580° у Степу, 2815° у Лісостепу та 2940° на Поліссі (за нормою відповідно 3155, 2660 та 2595°), а максимальні температури в найжаркіші дні літа (у липні) досягали в затінку плюс 31–35°. І, як результат таких погодних умов, урожай, наприклад, зернових культур по Україні було зібрано майже вдвічі нижчий, ніж у 1933 році – у межах 5,7–6,6 ц/га. (Для порівняння: у найурожайнішому доти 1913 році середній збір усіх зернових культур на території колишньої Російської імперії становив 7,6 ц/га).

Микола ЦУПЕНКО,
начальник відділу агрометеорології
Гідрометеоцентру України